

Відгук отримано  
 20.03.2019  
 Тетяні Євгенівні Кагановській  
 спеціалізованої вченої ради Д 64.051.011  
 Харківського національного університету  
 імені В.Н. Каразіна,  
 д.ю.н., професору  
 Кагановській Тетяні Євгенівні

Голові  
 спеціалізованої вченої ради Д 64.051.011  
 Харківського національного університету  
 імені В.Н. Каразіна,  
 д.ю.н., професору  
 Кагановській Тетяні Євгенівні

### ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Хаврата Максима Сергійовича  
 «Правові основи поліцейського співробітництва держав – членів  
 Європейського Союзу», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за  
 спеціальністю 293 – Міжнародне право галузі знань 29 – Міжнародні  
 відносини

**Актуальність теми дисертаційної роботи.** Дисертаційне дослідження Хаврата М.С. на тему «Правові основи поліцейського співробітництва держав – членів Європейського Союзу» є вельми актуальним для науки і практики міжнародного публічного права. Транскордонна організована злочинність зачіпає як права окремих осіб, так й інтереси держав у цілому та може мати негативні наслідки для їхньої безпеки, економіки тощо. Крім цього, активне збільшення використання інформаційно-комунікаційних технологій на сучасному етапі розвитку суспільства призвело до того, що комунікації, бізнес і фінансові потоки стали більш цифровими і глобальними, а злочинні і терористичні групи пристосовують свої методи роботи до цієї нової реальності. Разом з тим, нерівномірний ступінь співробітництва між державами сприяє зміцненню злочинної діяльності. З огляду на це, виникає необхідність у посиленні поліцейської співпраці держав та удосконаленні методів їхньої роботи з урахуванням нових викликів за рахунок оптимізації й оновлення існуючих механізмів. З метою оперативного співробітництва правоохоронних органів між державами-членами ЄС було розроблено низку

інструментів і галузевих стратегій, однак, як зазначається у Стратегії Союзу безпеки ЄС, значна частина таких правових рамок, що лежать в основі оперативного співробітництва правоохоронних органів, була прийнята 30 років тому, що негативно позначається на здатності розслідувати і переслідувати серйозні і організовані злочинні групи, які можуть завдати значної шкоди державам і громадянам ЄС.

З огляду на вищевказане, а також те, що питання поліцейського співробітництва держав-членів ЄС досі не було предметом єдиного комплексного дослідження в українській науці міжнародного права, дисертаційна робота Хаврата М.С. є вчасною й актуальною.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.** Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні є достатньо аргументованими. Поставлена мета роботи, сформульовані для її вирішення завдання характеризуються фундаментальністю, ґрунтовністю дослідження. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням поліцейської співпраці держав-членів ЄС.

Автор добре володіє матеріалом, відчувається ґрунтовне опрацювання джерел і вдале володіння сучасними методами наукового дослідження. Дисертація відзначається послідовністю, взаємозумовленістю концепції і результатів, цікавим змістовним матеріалом та аргументованістю.

Робота відповідає всім формально визначеним вимогам. Структура дисертації є цілком логічною і відповідає обраній темі дослідження. Відповідно до цілей, завдань, об'єкта і предмета дослідження робота складається зі вступу, трьох розділів (що об'єднують вісім підрозділів), висновків і списку використаних джерел.

Так, у вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначається об'єкт і предмет дослідження, його методологічна основа, наукова новизна,

теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Гене́за розвитку поліцейського співробітництва держав – членів Європейського Союзу», який включає три підрозділи розглянуто питання щодо становлення і розвитку правової регламентації поліцейського співробітництва держав – членів ЄС Європейського Союзу, охарактеризовано роль органів поліції в системі забезпечення безпеки Союзу, проаналізовано поліцейське співробітництво держав – членів Європейського Союзу у сфері протидії сучасним загрозам.

Другий розділ «Зміст та складові поліцейського співробітництва держав – членів Європейського Союзу» складається з двох підрозділів. Автором визначено форми і напрямки поліцейського співробітництва держав – членів Європейського Союзу та проаналізовано організаційно-правові основи поліцейського співробітництва держав – членів ЄС.

У третьому розділі «Правові засади діяльності працівників поліції держав – членів Європейського Союзу» досліджено питання щодо стандартів діяльності працівників поліції держав – членів Союзу, охарактеризовано особливості підготовки працівників поліції держав – членів ЄС, зокрема й з урахуванням принципу гендерної рівності, проаналізовано питання дотримання прав людини в діяльності працівників поліції держав – членів Європейського Союзу при виконанні покладених на них обов'язків.

Висновки автора, пропозиції і рекомендації можуть бути використані як в теоретичній, так і в практичній сферах, що підкреслює теоретичну і практичну значимість представленої роботи.

**Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження.** Наукова новизна результатів дисертаційної роботи полягає у тому, що дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням поліцейського співробітництва держав-членів ЄС. У результаті проведеного дослідження дисертантом отримано нові наукові положення, висновки та зроблено відповідні пропозиції.

Дослідивши методологічну та емпіричну базу дослідження М.С.

Хаврата, можна зробити висновок про те, що отримані ним результати мають наукову новизну та є обґрунтованими.

Заслуговують на позитивну увагу такі положення дисертаційного дослідження:

- ґрунтовна характеристика організаційно-правового механізму поліцейської співпраці держав-членів ЄС, зокрема автором розкрито питання щодо діяльності Європейського центру по боротьбі з кіберзлочинністю (ЕСС) (с. 123-124), Європейського контртерористичного центру (ЕСТС) (с. 124-125), Європейського бюро боротьби із шахрайством (с. 126-127), Агентства Європейського Союзу з питань кібербезпеки (ENISA) (с. 127-128), Постійного комітету з оперативного співробітництва з внутрішньої безпеки (COSI), (с. 128-129), Європейського центру по боротьбі з контрабандою мігрантів (EMSC) (с. 133-134) та «вузькопрофільних» структур – неформальної мережі з протидії екологічній злочинності – «EnviCrimeNet», оперативної групи Mare (JOT MARE), Центру по боротьбі з серйозною й організованою злочинністю Європолу (ESOCC), Спільної цільової групи по боротьбі з кіберзлочинністю (J-CAT) та ін.;
- аналіз особливостей проведення правоохоронних операцій з протидії організованим злочинності, зокрема операцій «Верстек», Муга», «Сахар», «Міленіум» та ін. (с. 77-78) у сфері протидії контрабанді мігрантів, операції EUNAVFOR MED operation Sophia (с. 50) у сфері підтримання безпеки, направленої на зрив ділових моделей контрабанди мігрантами та торгівлі людьми; операції COBRA III (с. 72) у сфері незаконної торгівлі зникаючими видами тварин, лісових матеріалів, що стала найбільшою у світі скоординованою міжнародною правоохоронною операцією, спрямованою проти транснаціональних злочинів в екологічній сфері тощо.

- дослідження напрямків поліцейської співпраці держав – членів ЄС, серед яких: збирання, зберігання, обробка, аналіз та обмін відповідною інформацією (с. 91-107); оперативне співробітництво (с. 107-108); створення спільних слідчих груп та спільних центрів з проведення розслідувань (с. 108-110); співпраця між підрозділами спеціального призначення (с. 110-113); забезпечення високого рівня безпеки ЄС (с. 113-119) тощо;
- твердження автора про те, що міжнародно-правові акти універсального і регіонального характеру, які визначають статус працівників поліції, визнаються стандартами у цій сфері (Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, Декларація про поліцію, Європейський кодекс поліцейської етики, Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку, Керівництво ОБСЄ щодо демократичної поліцейської діяльності тощо), разом з тим, означені акти містять загальні положення щодо статусу працівників поліції, а більш детальні норми містяться в національному законодавстві держав і це є цілком логічним, оскільки забезпечення правових, соціально-економічних аспектів, матеріально-технічного функціонування поліції є компетенцією/завданням держав тощо;
- дослідження питання організаційно-правового забезпечення діяльності працівників поліції держав – членів ЄС щодо захисту громадських місць у зв'язку з підвищеною небезпекою, пов'язаною з поширенням терористичних актів, організованої злочинності, скоєння злочинів з використанням небезпечних засобів, зокрема вибухових речовин, вогнепальної зброї та іншої зброї або хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних (CBRN) матеріалів, що ввозяться в громадські місця; поведженню поліції під час масових заходів;

- висновок автора щодо необхідності регламентації положень стосовно забезпечення безпеки поліцейських, вироблення засобів їхнього захисту, зокрема розробки додаткових засобів захисту поліцейських, які беруть участь в оперативних заходах; забезпечення конфіденційності інформації щодо таких співробітників; передбачення надання психологічної допомоги таким особам у певних випадках та заходів захисту сімей співробітників поліції, задіяних у спецопераціях тощо;
- аналіз практики Європейського суду з прав людини щодо дотримання прав і свобод людини у діяльності працівників органів поліції при виконанні покладених на них обов'язків;
- дослідження питання щодо урахування гендерного фактору в роботі поліції, який є необхідним для більш широкого охоплення всіх верств населення, підвищення ступеня взаємної довіри і доступності правоохоронних органів.

Дослідження Хаврата М.С. спирається на ґрунтовну джерельну базу, яку складають міжнародні угоди універсального і регіонального характеру, установчі акти, акти вторинного права ЄС (загалом 194 найменувань).

**Зауваження щодо змісту дисертаційної роботи.** Відзначаючи високий теоретичний рівень представленого на рецензування дисертаційного дослідження, його практичну значимість та наукову новизну, доводиться також зазначити, що у роботі містяться спірні та дискусійні положення. Окремі питання залишилися поза увагою автора. Зокрема:

- розкриваючи питання щодо дотримання прав людини в діяльності працівників поліції держав – членів ЄС при виконанні покладених на них обов'язків, автором не розкрито особливостей дотримання прав людини в аспекті введення протиепідемічних заходів через стрімке розповсюдження коронавірусної інфекції (COVID-19), що було б вельми вчасним і актуальним;
- у роботі надано ґрунтовну характеристику стандартів діяльності

працівників поліції, закріплених універсальними регіональними міжнародно-правовими актами, разом із тим поза увагою автора залишилось питання щодо регламентації цього питання у національному законодавстві держав-членів ЄС;

- на нашу думку, автором недостатньо повно розкрито питання щодо співпраці працівників поліції і митних органів держав-членів ЄС у протидії організованій злочинності;

- у підрозділі 3.1, присвяченому стандартам діяльності працівників поліції держав – членів ЄС, автором не приділено належної уваги питанню щодо попередження корупційних діянь при виконанні такими працівниками покладених на них обов'язків.

Висловлені зауваження жодним чином не ставлять під сумнів теоретичне і практичне значення дослідження, а мають характер наукової дискусії та окреслюють авторіві перспективи подальших наукових досліджень.

**Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.** Основні теоретичні положення дисертації висвітлені в 11 наукових публікацій, з яких: 3 статті опублікованих у фахових наукових виданнях України, 2 – у фахових наукових виданнях інших держав (Legea si Viata, Visegrad journal on human rights) а також 6 – у збірниках доповідей і повідомлень на наукових та науково-практичних конференціях, чітко відображають висновки дослідження, які є достатньою мірою логічними та обґрунтованими.

#### **Відсутність порушення академічної доброчесності.**

Виконане М.С. Хавратом дисертаційне дослідження є актуальним, своєчасним, має наукову новизну та важливе значення для розвитку науки міжнародного права. Робота характеризується ґрунтовністю дослідження, точністю і послідовністю викладення матеріалу.

**Загальний висновок.** Дисертаційне дослідження Хаврата Максима Сергійовича «Правові основи поліцейського співробітництва держав –

членів Європейського Союзу», свідчить про те, що робота виконана на високому теоретичному і методологічному рівні, містить вирішення важливої для сучасної юриспруденції проблеми, що полягає у дослідженні доктринальних підходів; правової регламентації поліцейської співпраці держав-членів ЄС та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами внесеними згідно з Постановами КМУ №656 від 19.08.2015 р., №1159 від 30.12.2015 р. та №567 від 27.07.2016 р № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), Постанови Кабінету Міністрів України № № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 979 від 21.10.2020) Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, а її автор – Хаврат Максим Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 293 – міжнародне право.

**Офіційний опонент –**

**кандидат юридичних наук, доцент,  
завідувач кафедри  
міжнародного права  
Університет митної справи та фінансів**



**С.М. Перепьолкін**

Підпис *С.М. Перепьолкін* засвідчую  
Начальник *С.М. Перепьолкін* Відділу кадрів

*Заст.*



*Васильєв І.І.*